

INTERVENCIÓ JOSEP-LLUÍS CAROD-ROVIRA AL FORUM EUROPA TRIBUNA CATALUNYA DE NUEVA ECONOMIA FORUM

2 d'abril de 2008

Bona dia a tots, bon dia a totes,

Moltes gràcies al Fòrum per la seva invitació a adreçar-vos la paraula, invitació que m'han fet de manera reiterada tant aquí a Barcelona com a uns quants centenars de quilòmetres d'aquí, a Madrid, i on sempre he tingut la millor de les acollides possibles, cosa que vull agrair públicament.

Actualment ens trobem en un moment que alguns han qualificat de transició en el model de creixement de l'economia catalana, en un any on hi ha hagut i hi haurà una relentització del ritme de creixement econòmic on l'economia creixerà previsiblement per sota del que s'havia previst amb una mena de terratge suau que no ha de ser tant interpretat com un factor de crisi o debilitat si no segurament com un indicador que ens crida l'atenció sobre la necessitat de reajustar el model de creixement i com una oportunitat d'adaptar-nos als nous requeriments de l'economia mundial.

Estem davant d'un canvi de cicle que ha d'anar acompanyat de canvi de model de creixement. Un creixement que fins ara s'havia fonamentat d'una manera molt sobredimensionada en alguns àmbits, per exemple la construcció, molt dependent del consum familiar, per tant també amb el conseqüent endeutament. Per enfocar-nos cap un model més equilibrat, més sostenible en el llarg termini enfocat a la inversió productiva i al dinamisme exportador, sabent a més a més que les darreres dades de la inversió catalana a l'estranger mostren que estem en la direcció correcta fins i tot malgrat el pessimisme les inversions industrials a l'exterior, per part del nostre país. van créixer d'una manera enormement positiva.

Fa quatre anys el govern i els agents socials van definir el model econòmic a assolir, sent l'Acord Estratègic el full de ruta que ha de

guiar els canvis en el nostre model productiu. Aquest reajustament, ben dirigit, amb bones directrius, bones decisions i bones inversions, que volem fer des de Catalunya, ens permetrà enfocar el futur amb èxit. Reforçar les nostres potencialitats i reconèixer els nostres punts febles és la via per avançar-hi i arribar-hi.

No fa gaire el Cercle d'Economia posava sobre la taula la pèrdua de lideratge econòmic de Catalunya corresponsabilitzant la pròpia classe empresarial de aquesta situació. És cert que la globalització ha canviat el marc i per tant la adaptació és absolutament imprescindible. Des de aquesta autocrítica es considera que valors i actituds amb que es van consolidar grups empresarials des dels inicis de la industrialització fins a finals dels segle XX, no són suficients en el món actual. Perquè el món actual ha canviat.

El món actual, globalitzat, necessita projectes de tal magnitud que ja no es poden escometre individualment, amb recursos propis, sense endeutar-se, amb molt pocs riscos i amb temor al canvi o bé a la innovació.

I certament, que hi ha coses que s'han fet malament, com la pèrdua de seus de empreses catalanes sigui en l'àmbit de les constructores, sigui en l'àmbit de les elèctriques o el fet que determinades les empreses catalanes no concorreguessin en el procés de concessió de llicències de telecomunicacions. Hi ha però altres opinions que s'expressen en un sentit distint, en tot cas no hem de prendre nota, com a Govern, i la prenem.

Catalunya ha estat al sud d'Europa pionera en el procés d'industrialització a la península ibèrica la qual cosa ha fet que la nostra classe és encara avui hereva d'una de les millors tradicions de cultura industrial. Aquest passat emprenedor i innovador de la societat catalana, i de manera molt particular, dels seus sectors empresarials expliquen en bona part del desenvolupament socioeconòmic del nostre país i la seva ràpida adaptació al procés d'integració europea.

Però afrontar el futur vol dir ser conscient també de les nostres limitacions, assumir les nostres responsabilitats, les dels polítics, les dels governants, però també la dels sectors empresarials,

socioeconòmics, i confiar molt més en les nostres potencialitats: perquè disposem d'un entramat empresarial potent, un capital humà i social reconegut amb una força institucional innegable i amb gran imaginació i talent.

La nostra aposta és convertir-nos en una veritable potència econòmica al sud d'Europa, enfocant un model de creixement que reconverteixi la Catalunya industrialment madura en una Catalunya intensiva en coneixement, en innovació, en talent i de manera permanent oberta a l'exterior. No volem ser el ni el polígon industrial de Madrid ni balneari del Mediterrani sinó motor econòmic del Sud d'Europa.

Ara mateix Catalunya és la primera regió agroalimentària d'Europa, seguit de Llombardia i Dinamarca, la qual cosa s'explica en bona part per l'esforç de la nostra indústria agroalimentària a favor de la modernització i la internacionalització. Cal aprofitar i reforçar aquest potencial.

Per assolir l'objectiu de motor econòmic del sud d'Europa hem potenciar la nostra competitivitat, cosa que implica també tenir la capacitat de decidir sobre els nostres serveis, les nostres infraestructures i el nostre territori, des de Catalunya. El dret de Catalunya a decidir.

En el cas de l'aeroport del Prat s'ha posat clarament de manifest aquest dèficit: quan es decideix en lloc nostre el cost negatiu que no hem de pagar és alt. La política aeroportuària espanyola ha beneficiat l'aeroport de Madrid com a principal hub espanyol. De fet s'ha utilitzat el sistema de caixa única per finançar la sobreinversió a Madrid i la política comercial per subordinar els aeroports espanyols i catalans a les prioritats úniques de l'aeroport de Barajas. Un estat, un aeroport. Per tant, s'ha utilitzat aquests dos instruments, diners i capacitat de decisió, per assegurar i desenvolupar una estratègia aeroportuària ajustada i adequada als interessos i les necessitats de l'Estat, i per tant, diferents als de Catalunya.

I no només aquests dos instruments. Recentment se n'ha apuntat un tercer: 28 convenis sobre trànsit aeri signats pel govern espanyol entre el 1954 i el 1997 sobre trànsit aeri imposen l'ús de l'aeroport

de Madrid com l'únic per rebre i oferir vols que connecten l'estat espanyol amb els estats signants d'aquests convenis. Si el Govern espanyol ho vol podria derogar el monopoli de Barajas.

Per això des de Catalunya tots hem reivindicat que l'aeroport del Prat estigui gestionat des de Catalunya, a fi que acompleixi el seu principal objectiu: afavorir la competitivitat de la nostra economia, evitant així la subsidiarització del primer aeroport de Catalunya, el que més ha crescut d'Europa els últims temps.

Aquesta reivindicació ha estat una demanda de la societat civil catalana, s'ha de reconèixer que potser li ha costat mobilitzar-se, però finalment ho ha fet i és bàsicament una qüestió econòmica, una exigència de gestió eficient, que el govern català ha fet seva, ha traslladat a Madrid i aquest encara no li ha trobat la solució. A que responen aquestes resistències? són només burocràtiques? Són també polítiques? Possiblement tenen molt més a veure amb el recel espanyol a la descentralització que amb el perill d'una hipotètica desestructuració de l'Estat.

Els exemples són múltiples: les reticències en el traspàs Rodalies, reconegut a l'Estatut. Les propostes del govern central no són sempre les adequades, traspasant a competències sense finançament o poder gestionar un servei sense nomenar els seus responsables. No és de rebut.

La impossibilitat de decidir en política hídrica o en política energètica: més enllà de si transvasament del Segre, dessalinització o transvasament del Roine hi ha la realitat de la incapacitat legal de prendre decisions des d'aquí. I això condiona el nostre model del país, el nostre model econòmic i el nostre model social. Si hem d'afrontar decisions difícils, el que cal és que puguem decidir afrontar-les nosaltres. No que uns altres les afrontin per nosaltres, decideixin per nosaltres i decideixin malament.

Les infraestructures no només aeroportuàries, sinó també sobretot ferroviàries, és un altre cas. Des dels anys 30 venim reclamant el corredor ferroviari del Mediterrani. Són vitals aquestes infraestructures perquè Catalunya sigui competitiva al món, de fet és un dels elements que, menystinguts, pot ofegar l'economia;

l'economia del nostre país i posar en entredit la nostra presència en el món globalitzat.

Necessitem diners, és cert, recursos econòmics, és cert, però tant o més que recursos econòmics allò que necessitem poder real de decisió. Treballarem per un model de finançament que garanteixi la nostra suficiència financera al mateix temps que seguirem reivindicant que la descentralització de la despesa trenqui amb la centralització única de la presa de decisions.

En els darrers 25 anys el centre de gravetat econòmica a Espanya ha canviat, Madrid ha substituït Catalunya, esdevenint Madrid el centre econòmic, financer, polític i cultural de forta projecció internacional, en el marc d'un model radial i centralista. Però això no significa que Catalunya hagi deixat de ser la locomotora de l'Espanya: les dades ens mostren que l'economia catalana presenta un potent factor de desenvolupament de l'economia espanyola, una capacitat tecnològica clara i una facilitat de penetrar als mercats exteriors, a més, de la seva capacitat fiscal. Catalunya genera el 20% del PIB espanyol. La indústria catalana representa una quarta part de la indústria espanyola. La despesa en R+D realitzada a Catalunya es un 23% del total de l'Estat. Catalunya exporta el 28% del total de vendes a l'estranger de l'Estat, i el 43% de totes les exportacions de alt contingut tecnològic. I Catalunya recapta el 25,6% de l'IVA de tot l'Estat i el 22% de l'IRPF. Tot, doncs, molts punts per sobre de aquest escassament 16% de població que representem en el conjunt de l'Estat. Però al llarg d'aquests darrers 30 anys s'ha produït un altre fenomen; el trencament del pacte no escrit. Per aquest pacte resultava que Madrid ens tutelava el nostre mercat, ens assegurava el mercat espanyol, ens protegia del mercat espanyol. I Catalunya a canvi de ser el motor econòmic, renunciava a fer política de manera directa i, a tot estirar, es conformava en influir. Avui les coses han canviat de tal manera que Espanya s'ha reduït a Madrid. Com diu amb encert el lema de la comunitat de Madrid; *Madrid, la suma de todos+*. No acaben la frase, perquè potser hauria estat més sensat dir: *de todos los recursos+*. I quan alguna cosa surt de Madrid, traeix el subconscient, i la mateixa presidenta de la Comunitat autònoma de Madrid assegura que quan alguna cosa va a Barcelona *ha* surt fora del territori nacional+. Quan ella ho diu, per alguna cosa deu ser, i no seré jo qui desmenteix,

una vegada que hi coincideixo, la presidenta de la comunitat autònoma de Madrid.

Un negable potencial econòmic de Catalunya, si bé és capaç de arrossegar econòmicament Espanya, i en certa manera fer de locomotora, almenys en termes industrials, ho ha fet sempre en condicions de subordinació i de dependència. Una forta inversió pública en infraestructures i la concentració dels centres polítics de decisió expliquen en bona part aquest trasllat del centre de gravetat econòmic de Catalunya a Madrid. Madrid vol ser la capital econòmica de l'estat espanyol i per tant ha obert un procés en el qual no és que ens tutela en nostre mercat, si no que Madrid ha passat directament a fer la competència econòmica amb Catalunya, però no ho fa d'igual a igual. Té més recursos, i més poder de decisió, i per aquesta via, no podrem guanyar.

Cada vegada és més forta la certesa que ens hem de deixar de comparar amb Madrid. És més efectiu comparar-se amb Londres o amb Frankfurt ja que el repte és més potent. I a més el llistat de greuges és menor. I aquest transcendir Madrid vol dir mirar cap a Europa, vol dir projectar-nos sempre exteriorment.

Per tant, segurament el més sa és deixar de preocupar-nos de Madrid i ocupar-nos més de Catalunya: segurament la estratègia de Catalunya ha recolzar-se en la idiosincràsia del nostre teixit productiu tal i com han fet Àustria, Suïssa, Holanda, Bèlgica, i a un altre nivell també Irlanda. Això significa potenciar les nostres empreses, mitjanes i petites (especialment ara, davant la crisi financera que ha provocat un enduriment dels crèdits), les cotitzades a borsa i les desconegudes, moltes d'elles amb un important potencial internacional. I a partir d'aquí relegar el nostre paper de locomotora subaltern de Madrid, fer que això pertanyi a la història, per passar a ser locomotora de primera classe al sud d'Europa i en el conjunt del Mediterrani. També referent doncs, pel nord d'Àfrica, pel Magreb.

Però per tot això, per reorientar el nostre model productiu, per ser més competitiu, per ser locomotora al Sud d'Europa, cal en últim terme garantir la nostra suficiència financera i la nostra capacitat de decisió política. Les darreres dades del departament d'economia

mostren la vulnerabilitat del model de finançament: la caiguda en la recaptació de l'impost de transmissions patrimonials, vinculat a les menors vendes del sector immobiliari, ha fet minvar els recursos de que disposa la Generalitat per finançar la seva despesa, i per tant, i en darrer terme, de fer polítiques socials de modernització, de reequilibri territorial més i molt més ambicioses.

Si bé es cert que, tal i com ha afirmat el conseller Castells, l'Estat té superàvit perquè trasllada el dèficit a les comunitats autònomes en la mesura que aquestes depenen dels impostos més exposats al cycle econòmic, caldria matisar que l'Estat trasllada el dèficit a algunes CCAA més que a d'altres en la mesura que, com és el cas de Catalunya, el finançament es caracteritza per una forta dependència d'impostos cíclics, com el de transmissions patrimonials, i per un pernicios cálculo del Fons de suficiència.

Aquest model de finançament, més enllà de generar que progressivament Catalunya hagi anat perdent posicions en termes de renda per càpita* respecte a Madrid i Espanya, està debilitant les bases de la nostra economia, al condicionar tant el volum de despesa destinada a serveis bàsics pel progrés econòmic i social, per exemple, educació i sanitat, com els recursos invertibles en millorar les nostres infraestructures. I per tant, el problema no és només l'economia, sinó el neocentralisme estatal sobre la base de l'efec econòmic, la reducció de la capacitat de la Generalitat de fer polítiques pròpies a base de escatimar-li els recursos que generem els catalans i les catalanes.

Pel 2006 es pot observar una caiguda del nivell de renda per habitant dels catalans un cop l'Estat ha complert amb les seves funcions redistributives, impostos i transferències, i es considera el nivell de preus: per aquest any si bé els catalans generaven una renda per càpita superior en un 18% a la mitjana espanyola, aquesta renda, un cop detrets impostos i afegides transferències, i ajustada segons l'IPC, Catalunya acaba disposant d'una renda familiar que només supera en un 5% la mitjana espanyola.

El que és inconcebible és que Catalunya, en nom de la solidaritat. Quina solidaritat? i per la via de l'anivellament, acabi rebent uns recursos del model de finançament molt per sota de la seva

capacitat fiscal i per sota de les seves necessitats socials i de modernització reals.

Cal per tant avançar cap a un sistema de finançament més just, més eficient i més transparent. Cal trencar amb un model basat en una solidaritat abusiva i injustificable, en els termes actuals, i en una valoració de les necessitats de despesa discrecional i feble tècnicament. No podem suportar durant gaire més temps un dèficit fiscal que, segons estudis recents, arriba quasi al 10% del PIB català, aproximadament, no hi arriba, 2.500" per habitant, que a més té un caràcter estructural. En els darrers 15 anys el dèficit fiscal de Catalunya s'ha doblat, ja que està implicant el progressiu i crònic estrangulament financer i polític de Catalunya.

Diguem-ho clar, Espanya no ha sabut, o no ha volgut estructurar la realitat nacional de Catalunya, i la previsible manca de capacitat per part de l'Estat de regular i gestionar la plurinacionalitat fa que el futur del nostre autogovern pugui començar a estar qüestionat. Espanya continua sent centralista en les decisions econòmiques i en l'expressió del poder polític, uniformista en l'àmbit de la identitat lingüística, cultural i nacional i radial en les infraestructures. Totes les infraestructures modernes creades a Espanya, tenen l'únic objectiu de anar i venir de Madrid, però no de comunicar-nos entre nosaltres.

La solució no es fàcil, perquè més enllà de la desafecció dels catalans per caos ferroviaris i reivindicacions negades, tal i com recordava recentment el notari Lopez Burniol als espanyols i els catalans cada vegada se senten més aliens els uns als altres. La seva ruptura afectiva és profunda, ja que va molt més enllà dels interessos. Si es confirmés l'absència d'un projecte compartit s'hauria de posar fi civilitzadament a una relació que malgrat ser real, secular, complexa i fonda, li manca avui sentit i futur. Perquè no es pacte entre iguals.

Mentrestant Catalunya ha de fer una exhibició de força i negociar des del poder real i simbòlic que a vegades aparentem que tenim i no podem esperar més a que ens donin el poder, sinó tal i com ha escrit Ramoneda, cal acumular el poder en tots els àmbits, polític,

econòmic i cultural. D'altres deixòrem dit anar creant espais de sobirania.

Per conquerir aquest poder real, no ens hem de conformar amb assumir la orientació gestora que sovint vol imposar el govern de l'Estat. En paraules de Jordi Borja, i fixin-se que cito a persones no sospitoses de militar en el sobiranisme, ~~la~~ Generalitat és un poder polític, no una empresa concessionària.

Com es va poder veure a les eleccions la societat civil catalana ha posat en mans dels partits polítics catalans el poder de dir al govern de Zapatero que ~~el~~ crèdit ~~ha~~ esgotat, que no volem promeses ni falsos compromisos, volem negociar un repartiment real del poder polític i econòmic.

Som conscients del nostre potencial, parlo del potencial dels països similars al nostre, assimilable a les nacions petites en la línia del que escrivia Gideon Rachman al Financial Times ~~estar~~ orgullós de la mida ~~d'un~~ país es cada cop més anacrònic.

Avui podem veure que els països petits presenten una major cohesió social, són més solidaris amb els països pobres, són més competitius, són més eficients en termes de ~~l'acció~~ dels poders públics, i, per tant, tenen més possibilitats de triomfar en el món globalitzat.

A alguns ens agradaria que Catalunya pogués formar part ~~d'aquesta~~ llista ~~d'estat~~ petits, cohesió social, solidaritat, competitius, eficients i amb voluntat de triomfar en un món globalitzat.

Moltes gràcies!